

GAZETA LITERARA

Anul III, nr. 33(139) - joi 27 septembrie 1956

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani



GH. IVANCIENCO

„Țărani chinezi în costume de ploaie”

IN PAGINILE GAZETEI:

MIN TSIAN-NIN PORNEȘTE SPRE MARELE ZID (Fragment de poem, în românește de Li Mu și Eusebiu Camilari).

GORKI AL LITERATURII CHINEZE (76 de ani de la nașterea lui Lu Sin), de D. Mica.

TEATRUL CHINEZ CONTEMPORAN, de Cheng Pacl.

JURNALUL DE CALATORIE IN CHINA AL LUI N. MILESCU (recenzie), de Mitu Grosu.

TRADITIE SI INOVATIE

Discuțiile în jurul „mesei rotunde” capătă iarăși viață pe plan internațional. Oamenii simt nevoia să schimbe păreri, să confrunte și să înfrunte puncte de vedere, să apere și să câștige poziții, însă fără arme, ci cu argumente.

L-am privit, fiind el nu mă observa, cum în fundul unui șant adine scormonea pământul și culegea bucațele unui vas de ceramică îngropat de aproape 2500 de ani.

stărnită de subtilul adăugat temelii înfățișării de la Geneva: „La gherlele des ancients et des modernes dans le monde actuel”.

Catolicul Daniel-Rops vedea lucrurile în tragic: tehnica modernă a-pasă sufletul omului, îl abrutizează. Soluția conflictului? Creștinismul.

Eu unul din șantierul marii construcții înfățișate azi în țara mea, unde apare o nouă societate: socialismul.

Există, oare, o ceartă între clasici și moderni în vremea noastră? Am impresia că dacă punem astfel problema, ne lășăm surprinși de aspectele exterioare, neesențiale ale fenomenelor, ne lășăm impresionați de zgomotul făcut de cei care socotesc că lumea începe cu ei și stărnite cu ei.

S-au auzit, însă, anul acesta la Geneva și alte puncte de vedere. Dogmelor și sofisticilor li s-a răspuns cu argumente bazate pe fapte. S-au expus metode științifice de interpretare a fenomenului istoric și s-au tras concluzii care, dacă n-au convins, totuși au furnizat material de gândire celor suși pe scena teatrului Saint-Jacques și celor din sală.

Eu unul din șantierul marii construcții înfățișate azi în țara mea, unde apare o nouă societate: socialismul.

George Macoveșcu

Înfruntarea afirmațiilor celor de pe pozițiile de peste drum de ale noastre s-a făcut cu respectarea dreptului de exprimare, dar și cu hotărârea de a scoate adevărul la lumină. Focul l-a deschis academiilor Mihail Ralea. Au urmat și alte găsiri.

Epigrama lui Goethe este un moment din disputa, veche de mai bine de un secol, atunci când poetul o scria, dintre partizanii anticilor și ai modernilor (la querelle des ancients et des modernes).

George Macoveșcu

M-am găsit în rândurile acestora din urmă și ceea ce am afirmat în dezbaterile de la Geneva am formulat în felul următor: Înainte de a părăsi țara pentru a participa la întâlnirea de la Geneva, mi-am petrecut vacanța pe malurile Mării Negre, pe acolo pe unde alădă Ovidiu se ținea după însoțitorii săi.

Epigrama lui Goethe este un moment din disputa, veche de mai bine de un secol, atunci când poetul o scria, dintre partizanii anticilor și ai modernilor (la querelle des ancients et des modernes).

George Macoveșcu

M-am găsit în rândurile acestora din urmă și ceea ce am afirmat în dezbaterile de la Geneva am formulat în felul următor: Înainte de a părăsi țara pentru a participa la întâlnirea de la Geneva, mi-am petrecut vacanța pe malurile Mării Negre, pe acolo pe unde alădă Ovidiu se ținea după însoțitorii săi.

Epigrama lui Goethe este un moment din disputa, veche de mai bine de un secol, atunci când poetul o scria, dintre partizanii anticilor și ai modernilor (la querelle des ancients et des modernes).

George Macoveșcu



GH. IVANCIENCO „Uan Al-și”

UN CRITIC

Dădeam să-l ocolesc, dar m-a zărit și, năvălit cu dulcele fircoale, m-a prins de braț și mi-a vorbit smerit: „Știi c-am citit-o cartea dumitale. Emoția mă cutră, să mă lărți. Am plins și-ți mulțumesc c-am fost în stare. De ani de zile ochii mei înșeși Nu mai știu ce este-o lăcrămare”.

De coruri și cădelniți monahale, Și mă uitam în lături și-napoi. Infricoșat să vadă orișicine în osanalele admirative, Că le răbdam și mă priveam pe mine: Fierbințile lui mari superlativ.

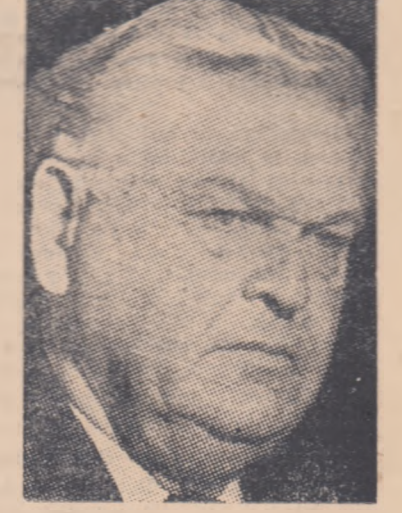
Tudor Argezi

Cu Mihail Sadoveanu

14-15 septembrie 1956. În trenul automotor care alunecă spre Pașcani, rechem impresii care zădrec sub govara anilor: luptele din cîmpia Mărdăștilor, cucerirea Măguriu Odobestilor și a satului Mărdăși. În reminiscența lui 1918, pătrunderea trupelor noastre în ținutul Vrancei...

NOTE DE DRUM

În preajma maestrului, îmi rememorez drumul parcurs de scriitor, de la primele cărți, care l-au adus notorietate, în 1909. „Dureri



„Cine poate rămâne indiferent la lectura unei pagini de Sadoveanu, exponează prin excelență al sensibilității românești?”

Maestrul Sadoveanu este un mare călător al naturii: în timpul numeroaselor sale peregrinări, în tot cuprinsul țării, el a cules felurite informații și a putut să-și formeze o convingere proprie despre realitățile de la țară. Minat de un instinct natal înșelător, a cunoscut toate neajazurile jordaniei și a încercat să le aleneze, în măsura posibilului. Conștient de vitalitatea neamului său și de posibilitățile sale de dezvoltare și de progres, el și-a propus să contribuie la această operă.

Cum-asterea oamenilor, a naturii, a lanțului și a treburilor de la țară — viața agricolă și păstoraască — le găsim deopotrivă de dezvoltate în opera lui Sadoveanu. Poezierile sale viitoarești sînt fondate pe o cunoaștere directă și amănunțită a locurilor.

Galeria portretelor sale e vastă. Cîne a avut prilejul să-l asculte pe maestrul umulești, am străbătut noi și poduri, impresurat de eroii lui Creangă.

Cum îl ascultam pe maestrul Sadoveanu în vîsta camera a locuinței sale din preajma unor lăcașuri unde s-a lăsat istoria Moldovei, admiram energia sa neobișnuită, neștirbită sa putere creatoare: întreaga patrie, îmi ziceam eu, se adună sub pana lui Mihail Sadoveanu.

Al. Rosetti

Poeziile lui Mihai Eminescu în limba slovacă

Aș dori să fac cunoscut cititorilor români, cu prilejul apariției poezierii lui Mihai Eminescu în tălmăcirea măiestră a artistului popularului Ivan Krasko, pe acest poet de frumă al slovacilor, un prieten devotat al poporului român și un admirator entuziast al marelui Eminescu.

„Românii sînt oameni buni, au inimă de aur” — le spune Krasko scriitorilor cehoslovaci care l-au vizitat din Bratislava, volumul cuprinde traduceri din Eminescu, înlocuite de înălbăniții lui Ivan Krasko.

Traducerea slovacă a poezierii lui Eminescu a apărut într-o ediție pentru bibliofili, în titlu sugestiv „Umbre pe plîza vremii”, tocmă în momentul cînd interpretul împlinise vîrsta de 80 de ani, fiind obiectul unei sărbătoriri afectuoase. Publicat sub îngrijirea editurii principale slovace, „Editura slovacă de beletristică” din Bratislava, volumul cuprinde traduceri din Eminescu, înlocuite de înălbăniții lui Ivan Krasko.

„Românii sînt oameni buni, au inimă de aur” — le spune Krasko scriitorilor cehoslovaci care l-au vizitat din Bratislava, volumul cuprinde traduceri din Eminescu, înlocuite de înălbăniții lui Ivan Krasko.

Dr. Sindra Huskova

Conferențiar de limba și literatura română la Universitatea Komenskij din Bratislava

(Continuare în pag. 4-a)

CONTROVERSĂ

Urmăresc de cîva timp o controversă literară: tradiție, sau invenție, legătură cu vechile valori, sau spirit modern? Asta îmi aduce aminte de o epigramă a lui Goethe, pe care am tradus-o pe vremuri:

Un Quidam zice: — „Nu-s din nici o școală. Maestri n-am, nici tabără rivală! Și sint cu totul nou și sint departe De la cei vechi să fi-nvățat eu carte”. Dacă-l pricp și mintea nu mă-nșală: E un nebulon pe propria școală.

Epigrama lui Goethe este un moment din disputa, veche de mai bine de un secol, atunci când poetul o scria, dintre partizanii anticilor și ai modernilor (la querelle des ancients et des modernes).

de hirtie, mă privesc peste umăr. Grigore Alexandrescu și Costache Negruzzi, Alecsandri și Eminescu. Ba chiar, nu pot pronunța un cuvînt și nu-l pot lega cuminte cu altul dacă nu trag cu urechea la ce zicea Moș Ilie Păcuraru. Într-o noapte, pestept cum a venit lupul și l-a furat o oale. Avea dreptunde Goethe cînd spunea că cine pretinde a nu fi învățat nimic de la înalțași e un nebulon pe propria școală.

George Macoveșcu

un original și viu. A găsit un punct de vedere nou, a priceput epoca sa mai bine decît alții, a descălușat în lume un fior necunoscut. Este o invenție și autorul un modern. Dar modernul nu-și face treaba bine, dacă nu stăpînește în chip conștient o tradiție, adică dacă n-are o cultură, căci altminteri riscă să bată cu pumnii în uși deschise și să vorbească fără a se face înțeleș.

Modern este ceea ce datează de c u r i n d, ceea ce e în mod a l uat naștere (în lat. modo prin intermediul lui, modern). Este curios de observat că o vocabulă din aceeași familie lat. m o d u s (măsură, manieră) a dat pe m o d a. S-a putut deci trece de la un cuvînt la altul, astfel încît nu numai germanii numesc uneorii m o d e r n pe cineva care urmează moda zilei, dar și alte persoane, în alte limbi, consideră că moderne nu sînt decît întocmirii trecătoare, deopotrivă cu acele menite să trăiască un singur an-timp. Disprețul pentru modern nu este un fenomen cu totul rar. Sînt persoane care consideră cu neîncredere tot ce este nou, tot ceea ce a apărut de curînd. Profesori, care n-au prețat vreo dată decît pe autorii manualelor, oameni bătrîni legați de impresiile literare ale tinereții, privesc cu suspiciune pe noi autorii și iau cu precauție în mînă cărțile lor. Cu putem însă distinge ceea ce este modern, adică ceea ce răspunde unei tendințe vii simțite a epocii, de ceea ce este la modă, adică de ceea ce se poartă acum, dar nu va dăinui pînă la anul? Întrebarea nu este ușoară. Vîlva, succesul zgomotos înfîmdează pe unii. Al văzut? S-au vindut din noua carte o sută de mii de exemplare în trei zile. Autorul este, desigur, un mare scriitor modern. Dar dacă îl bine seama, dacă al experiență și cămpănie, alungă să distingă între modernitate și modă. Poți fi foarte nou dar creațiunea ta nu va fi decît o modă trecătoare, dacă n-are rădăcini adînci, dacă nu vine de departe. Te-au produs veacurile sau te-a generat clipea? Eminescu a fost, în același timp, foarte nou și foarte vechi. Inovația lui se sprijinea pe o lungă tradiție. Contemporanii lui au înregistrat de la început, citindu-l, un sunet nou, nemaiauzit, dar cu mii de armonice în toate veacurile culturale și ale poporului său. Timbrul lui este bogat, adînc și răsunător, ca al vîrurilor vechi, pe care se pot cînta și melodii noi. Cîrțile, tablourile, toate alcătuirile la modă sună dintr-un fir subțire, fără timbru bogat, ca din frunză.

George Macoveșcu

De ce atunci să reluăm vechea controversă? Inovație și tradiție, vechi sau nou, antic și modern, mi se par că pot și că trebuie să intre în aceeași sinteză. Ce foloase mai pot aduce dezbateri ca aceea pe care le-au început în Franța, acum aproape trei secole, ultimii umanisti și contradicțorii lor cartezieni? Dacă pe-alcuni controversa putea avea utilitate, fiindcă elibera omenirea de o prejudecată, astăzi mi se pare, rotund, că nu mai poate da rezultate foarte importante.

Tudor Vianu



GH. IVANCIENCO

„Țărani la sfârșit”

75 de ani de la nașterea lui Lu-Sin

Gorki al literaturii chineze

Începerea de a desluși mesajul unei opere aparținând literaturii chineze, depășirea unei înțepeniți multumitoare, hieroglică sublimă întru descifrarea a ceea ce doar un număr de învățați români se pot deocamdată încumeta, deșteaptă neinițiatul o inevitabilă sială. Cu tot sprâjnil studii, comentariilor, explicațiilor în afară de text, cu toată sforțarea traductorilor de a transmite nealterat gândul creatorului, lumina povestirilor lui Lu-Sin — acest înțelesitor al unui nou realism în literatura chineză contemporană — se relevă cititorului român, nefamiliarizat cu climatul giganticilor culturi a poporului de șase sute milioane, fragmentar. Renumele de „Gorki al literaturii chineze”, dobândit de Lu-Sin nu indică doar prosoptele și rolul noulor al scriitorului, ci și meste înțeles înțeles intim al creației sale, atmosfera și impulsivitatea de răscoale scrisul „comandantului suprem al revoluției culturale din China”, cum îl numește prietenul său, eminentul conducător al poporului eilberat, președintele Mao Tze-dun. Cind deschizi o carte de povestiri orientate, te aștepti să descoperi o artă neabănită, procedee bizare, o construcție cu desăvârșire însoțită. Ei bine, povestirile lui Lu-Sin sînt compuse cu o incredibilă simplitate, conștind din momente „spuse” pe înțelepte, mai cu seamă din amintiri pe care naratorul și le desprinde cu o căteșă naturală, lipsă de artificii, ca oricare moșneag înțelesit din literatura lui Sadoveanu. Lectura este înțelesitoare; cu toate acestea senzația oarecum penibilă de a nu fi perceput dect parțial fenomenele zugrăvite, de a fi trecut insensibil pe linga fapte mărunte încărcate de tlic, te stăpânește într-o. Căci, asemenea lui Gorki, scriitorul chinez nu istorisește întâmplări de o colpositate forță epică, anecdotical avînd la el o frecvență limitată strict de preocupare pentru explorarea sensurilor, implicățiilor umane adînci ale ficcării scene de viață. Dialectul și monologul creat un loc considerabil în povestirile lui Lu-Sin, iar replicile persoanelor sînt adesea covârșite de reflexivitate, referindu-se la precepte din cărțile sfinte, tradiții, practici rituale, bărbăți eminenți ai istoriei și culturii străvechi, locuri sacre, etc., vîndu o naivitate dezarmantă care — poate — nu va fi fiind pură naivitate și conștient adesea un umor specific, inaccessibil cititorului neîntreg al modului de a glădi și reacționa al oamenilor din losta împărăție a dragonului. Astfel, luzia de a fi pătruns profundimele scrișului acestui autor atât de simplu și de accesibil de neobișnuit în vorbire, în cept, înșădă la o vanitate oarecare. O făcînd din bogatele sensuri înțelesite într-o analogie a povestirilor lui Lu-Sin va fi receptată totuși, după o lectură atentă, pînă și de cititorul chinez în literatura chineză (ca ambur, oricît de răsălat, pare inevitabil).



trebată de ce a marit baba Lin-lin, răspunde cu aerul cel mai calm: „De ce să fi murit? De sarcină, frășe”. Prilejul de a mesteca o bucată de piine e un prilej rar pentru copiii săraci, obișnuți a se nutri cu „bobi cu anason”, aruncați de vrenu cerșetor milos, și pe fața unuia care mîncă se citește o eucernice comparabilă celei adoptate de credințioșii cultului creștin în momentul împăcării: „Micul Tianan lui piinșoara neagră și o privi de parcă ar fi fost chiar propria lui viață pe care o făcea în minte. Părea nespuz de mirat...”. Sărăcia își lînde ghiarele asupra majorității populației, și țărani, mici slujbași, studenți, profesori își impun economii sîngeroase. calculul cu strășnicie fiecare p'cur de gaz din lampă, fiecare fun de țigară.

În asemenea oameni sugumați de lipsuri, adesea „declasați”, transformări în veritabili „picaro”, Lu-Sin surprinde o simțire delicată, un încorporabil optimism și o mișcătoare dragoste de viață. Un cult se oprește din alergare, renunțînd la cișigăi derizorii, spre a da ajutor unei femei prăbușite în mijlocul străzii. Un moșneag surprinde un copil furind bobi de pe ogorul său și se pregătește să-i aplice cuvenita corecție, dar mărturisirea vinovatului că bobi au fost gustoși, îl îndușoază într-altă că trimite și mai „hoțului” un castrol din numele roade, fericit că s-a găsit cineva care găsește bun ceea ce reușe e să

producă. Întocmai ca eroii lui Gorki, dezmoșteniți lui Lu-Sin trăiesc o bucurie de negrăit, aparte, întotdeauna cînd își văd munca prețuită, alînd în acest fapt o mîngiere, o anumită certitudine a rostului lor pe pămînt. Un bătrîn zice odată, într-o doară: „Bun lucrător Ah — ci”, iar numitul, un plșcher simpatic, pramativ veselă, are în clipa aceea o tresărire neașteptată și gol pînă la briu, uscățit, prăpădit, se îndușoază ca un mandarin, nemaiîncăpîndu-și în piele de mîndrie.

Pe nenorocii aceștia, derbedei, pușlamaie, decăzuți dar păștrînd un adinc fond de omie într-un colț al sufletului, foind în mocirlă dar capabili, după zmgerea de acolo, de ascensiuni superbe, scriitorul îi opune micilor burghezi egoști, închiși „într-o goșoașă ca vierme de mătase”, ducînd o existență trîitoare, viermi dezgustători pozînd în viații nobile. Existența filistină apare, în povestirile lui Lu-Sin, pe cit de vătămătoare societății, pe alt de tristă, ucigător din deznădă pentru însuși acel ce o cultivă. Trăind inutil, cu conștiința inutilității, un Lin Vei-fu nu e dect o mortăciune purtată de jocul hazardului și îndelincinerea de dascăl menit să predea copiilor de nobili sofisticate coduri confuciene o privește cu același dezinteres cu care consideră totul: „...Ce rost au toate aceste treburi? Fără importanță? Să fie și ele făcute...”. Asemenea acestuia „sînt și alți filistini, neurașezitului He Dao-tun, cîniul Lean-tau, care păstrează chiar pe catalan un zîmbet bălțocitor, și și un fapt, par-se, deajuns de curent, de vreme ce o servitoare, în-

înțelesit tot ce schimonosește și usucă sufletul uman, Lu-Sin proclamă iubirea de om ca supremă lege, crițeriu unic al tuturor fapturilor, iar un erou, bătrînul Mo-te, clăsușește: „Ceea ce e folositor oamenilor e înțelesit și bun, iar ceea ce nu le folosește e prostec și vătămător”.

Mesajul marilor scriitori chinez este, precum se vede, în substanța lui, același cu al întemeietorilor realismului socialist. Prin viața sa consacrată revoluției culturale și în genere revoluției chineze, condusă de partidul comunist, Lu-Sin se apropie uimitor de mult de A. M. Gorki. Din prefața lui V. Em. Galan la volumul de Povestiri aparțin în românește, aflăm că scriitorul (născut la 25.IX.1881), duină o finețete dedicată studiului (literatură, chineză și străină, științe fizice, chimice, matematice, medicină, folclor), se dedică integral scrișului, militînd pentru transformări revoluționare, pentru înnoirea culturii (pentru iniția oară în literatura chineză serie în limba poporului, a hamalilor și negustorilor ambulanți), publică navelle, povestiri, suite de esaiuri, edită reviste, organizează „Liga scriitorilor de stînga”.

În asemenea oameni sugumați de lipsuri, adesea „declasați”, transformări în veritabili „picaro”, Lu-Sin surprinde o simțire delicată, un încorporabil optimism și o mișcătoare dragoste de viață. Un cult se oprește din alergare, renunțînd la cișigăi derizorii, spre a da ajutor unei femei prăbușite în mijlocul străzii. Un moșneag surprinde un copil furind bobi de pe ogorul său și se pregătește să-i aplice cuvenita corecție, dar mărturisirea vinovatului că bobi au fost gustoși, îl îndușoază într-altă că trimite și mai „hoțului” un castrol din numele roade, fericit că s-a găsit cineva care găsește bun ceea ce reușe e să

Dumitru Micu



„Bioul in apa” (Tus, 1953)

LITERATURA ROMINĂ IN LIMBI STRĂINE

În 1957 vor apărea în Uniunea Sovietică numeroase cărți românești, din care cităm: un volum din opera lui Creangă, „Ion de Rebreanu”; 2 volume de navelle românești, clasice și contemporane; primul volum din seria operelor ale lui Mihail Sadoveanu; „Desculți” de Zaharia Stancu la Moscova și Kiev. Sîntem informați că se lucrează la alcătuirea unor volume mari din opera lui Eminescu și Cosbuc. De asemenea vor apărea volume de Tudor Arghezi și Mihail Beniuc. Revista „Inostranaia literatura” va publica romanul „Pașarea fur-tunli” de Petru Dumitriu.

La editura „Molodala Gvardia” vor vedea lumina tiparului romanul „Strănuț” de Titus Popovici și „Basmă” de Vl. Coli.

În Italia au apărut „Basmel” lui Creangă în traducerea scriitoarei Ana Colombo; „Mitrea Cocor” de Sadoveanu; „Desculți” de Zaharia Stancu, ed. II, la Ediziunea de Cultura Sociale-Roma, și „Negura” de Eusebiu Camilari, în tălmăcirile lui Giuseppe Petroni.

Scriitoarea Rosella del Conte are în manuscris traducerea unei antologii de folclor românesc și „Cartea cu jucării” de Tudor Arghezi.

La editura suedeză Folket i Bild se va tipări în 1957 „Desculți” de Zaharia Stancu. De asemenea și la o editură japoneză.

La Aufbauverlag-Berlin au apărut: „Basmă” de Creangă în traducerea lui Harald Krasser, „O scrisoare pierdută” și „Luceafărul” de M. Eminescu.

În 1957 vor vedea lumina tiparului „Dulăii” de Zaharia Stancu, „Pașarea fur-tunli” de Petru Dumitriu și „Mormintele” de Marin Preda.

Poetul sirian Hamid Kayali încearcă la traducerea unor poeme de Eminescu, în limbă arabă. Grupul de scriitori egipțieni care se vîntrează țara începe să traducă „O scrisoare pierdută” și „Caragiale, care va fi montată la Cairo.

Extragem din proiectul de plan pe 1957 al Editurii în limbi străine câteva titluri: „Harap Alb” și „Pungața cu doi bani” de Creangă, în franceză și engleză; „Făt-Frumos din lacună” de Eminescu, în franceză și engleză; un volum din opera lui Mihail Sadoveanu, în engleză, franceză, germană; „Răscoală” de Liviu Rebreanu în germană și rusă și „Pădurea spînzuraților”, de același autor, în franceză; „Cartea Ochiului” de Gogol, în franceză; „Cronica de familie” de Petru Dumitriu în franceză, engleză și germană; „Mormintele” de Marin Preda în engleză; „Întîlnire” de Oskar Petrescu în engleză; „Un om într-o omenie” vol. I în engleză, vol. II în franceză;

Jurnalul de călătorie al lui N. Milescu

istoria relațiilor culturale ruso-romine înregistră, într-o fază mai veche a ei, două nume de cărturari români care s-au bucurat de mare prestigiu alî în țara lor de baștină cit și peste hotare: Dimitrie Cantemir și Nicolae Milescu. Interesante figuri de învogați enciclopediști, ei și-au înscris numele în viața culturală europeană.

Am alăturat aceste două nume — deși în însemnarea de față ne vom ocupa pe scurt doar de Spătarul Milescu — pentru că viața lor, din anumite puncte de vedere, prezintă unele trăsături comune, trăsături determinate de faptul că alî unul cit și celălalt, în anumite condiții politice defavorabile, au trebuit să-și părăsească pămîntul natal și să găsească loc ospitalier de refugiu în puterica țară a vecinilor noștri de la răsărit.

Faptul acesta — eveniment crucial în viața lor — a determinat o anumită direcționare a activității acestora în sensul unor intense preocupări culturale legale, bineînțeles de anumite năzuinți politice. Pe pămîntul rusesc, într-o ambianță cultural-științifică favorabilă, ambii cărturari au adus o contribuție importantă la dezvoltarea vieții culturale din noua țară patrie, stăruind și întărînd, prin aceasta, străvechile și multiplele legături ruso-romine.

Spătarul Milescu, ca și Dimitrie Cantemir, are o interesantă și complicată biografie intelectuală. A învogați mult, în țară și străintătate, izbutit să-și făurească o cultură avînată. Știința sa de carte se manifestă multilateral, într-o serie de lucrări deosebit de bune în vremea lor, și din care desprindem — în curs de apariție — „Poziții române de astăzi” apărut în 1940 la Budapeșta; „Desculți” și „Florile pămîntului” de Zaharia Stancu; „1907” de Tudor Arghezi; „În fruntea comunistilor” de Mihail Beniuc și „Nică fără țică” de Ni-nica Cassian. Franyo Zoltan a tradus din Eminescu, Alăncăzari, Arghezi și Mihail Beniuc. Lorenzi Laszlo a tradus un volum de navelle ale lui Slavici, „Frajii Jderi” de Mihail Sadoveanu (în curs de apariție); Szabedi Laszlo a tradus romanul „Nicoară Polcoară” de Mihail Sadoveanu; Kiss Jenő: „Amintiri din copilărie” de Creangă; navelle de Vlahuță, versuri din Eminescu; Majtenyi Erika a tradus „Bălcescu” de Eugen Ibrulescu și un volum de Maria Banuș. Szekely Janos a tălmăcit un volum de poezii alese din opera lui Mihail Beniuc.

Splendidul plan pe 1957 al Editurii de Stat — secția maghiară — găsim: Sadoveanu — vol. I de „Povestiri”; Slavici — vol. II „Navelle”; Rebreanu — „Pădurea spînzuraților”; Bogza — „Scrisori alese”; Cezar Petrescu — „Apostol”; două volume de folclor, basme și poezii, volume de versuri din opera lui Arghezi, M. Eminescu și E. Iancu. La secția germană ESPLA vor vedea lumina tiparului un volum de poezii de Mihail Sadoveanu, „Răscoală” de Rebreanu și un volum de versuri ale lui Mihail Beniuc în traducerea lui Alfred Margul Sperber, admirabil tălmăcit al lui Eminescu.

Romanul „Desculți” e în curs de apariție la editura Vittorio din Bahia-Brasilia.

Nicolae Guillen va traduce în 1957 în antologie din folclorul românesc, iar Rafael Alberti tălmăcește în spaniolă un volum Eminescu.

În Slovacia a apărut o culegere din poeziile lui Eminescu, în interpretarea lui Ivoch Krasko, un maestru al versului slovac care a fost sărbătorit anul acesta cu ocazia împlinirii a 80 de ani.

V. P.

CRONICA LITERARA

„OCHIUL-DRACULUI” de Corneliu Leu

oricum în defecșia, pînă la desigurarea lor. N-ai crede, vîzîndu-l, că îndrătuțit timidității, freamătă un mluz nărușă. Aproape fascinat de stupiditatea creaturilor sale, el șar-lazează, reducîndu-le la o singură dimensiune, prezentîndu-le mereu cu aceeași față poică, ca să se joace apoi cu ele, plin de o veselie zgomotoasă, cîntecodă obositoare. Cum își preface eroii în păpuși grotesfe! Urmărită ca un scop în sine, arghirofilia devine o forță oarbă, care pervertește și o conștiință mai luminoasă. Mărturie, alifia eroi balzamei. Dominînd lîmbe inferioare, de o prostie enormă, ca tagma prăvălișilor din țirgul lui Kelala, cupiditatea îi manevrează ca pe niște palaje, care nu se pot mișca decît în spațiul închis al scenei și numai la delectarea megalomaniului. Obuzăzeta ună cu jonsicia sau, în cel mai bun caz, polimeria medigide-ntor debordază ca un falaz din conversațiile interminabile pe care le înfășură pe rînd într-una sau alta din dughene. În discuțiile despre ațalerile curente și extraordinare, asupra poliției interne și externe, asupra evenimentelor trecute și actuale ale localității, în comentariile pe marginea intimității vecinilor, a comportării lor casnice și a pelecetelor angajate pe furis, în „salonii” doamnei Lili, soție de frizer și patronă de hotel, se împerechează perfect grosolanțea minții cu o caracaterizantă naivitate ca șiretina rîmă. Interesată sau prăvălită, semidocșimul cu fosele. Evident, nimic esențial nu justifică rîsipa de gesturi și vorbe, la care se dedau cu voluptatea pitorescă și caracteristică a trîndavului, a aceluia ce nu depășește nivelul cancanului, a înapatulului ceși complică inutil gîndurile, acțiunile. Feciorul lui Ilie Calcan, volînd să cucerească pe fata lui Sudtu, săvîrșește un gest de al că, prin eroism se emoționează tot el; fură bomboane, cîntă și lichior din băcănia lui tală-său, la care e înșuș și erou casier, și vîltor succesos.

Acesta parodie pitătoare și tristă a societății omenești, care este orășelul negustorilor dumbrăeni, se „dinamizează” într-un mod ingenios. Îndată ce se alîă că Sotir Kelala, parașind, e gata să cedeze o formidabilă afaceri cu ovăz pe care tocmai o plămăia, fantozge într-o agitație nebună. Fiecare caută să apuce pleacă. Eforturile sînt, din punctul lor de vedere, grozave, is-tolvoare. Se înfîlșe mai des ca oricînd, se pîndesc reciproc, se aliază ca să se despartă în cerbură sau chiar înclăntări (Omer cu Mihail Mihail), se soliază, se momește. De această perspectivă se leagă ambiții de căpătîrie personală, de ieșire din impas, de asigurare a dolei fetelor nerăritate, de o cit de neînsemnată chiverniseală. Și popa Zissu se simte îndreptățit să viseze, și încă în plină slujbă, la o fabrică de hîmăniță. Hazul, provenit din antre-narea întregului țir în orbita acestuia, crește dintr-o dată în fire, creș-te prin importanța pe care o capătă hazul, în ochii negustorilor, volăto-rii desconsiderați pînă atunci, contabile Jacques Pantellom, Sudtu și Grigore. Cel din urmă se ridică în strîmă lîindcă aduce vestea apropierei morții a „săratului” și lîindcă primește sarcina „confidențială” de a cumpăra din Capitală medicamentele necesare agonizului. Semn pentru unli dintre „onorabili”, că i se va acorda neapărat favorarea cea mai înaltă: viznarea ovăzului. Al doilea, de asemenea, intrucit se zvonește că el ar fi defînătorul țării. În fine, contabilul a prezentat un interes acut cit timp-na divulgat cantitatea de ovăz a lui Sotir, țiratul său ocult. Fiește, la rîndul lor, comisionarii nărușeți se se preocupă cit mai gras, ca să scape de convoluția umilă prin trî-nuri. Și — unul din ei — s-și mî-nrile fata, țară celălalt s-și ia locul de soțer pe un automobil propriu la București. Adău-m amînutul care va căpăta o gravă semnificație, al rî-valității ascușe între cel doi miștri.

Rivna pretendenților atînge exasperarea cînd descălușează de lipsa de rezultate, pe cei ocușăți și învîndușii frica de mumiă cumplătuți mbrîndu-ței mai temerari ca o ultimă tentativă. Victoraș Popea, bunăoară, își trimite frizerul ca isocădă în casa lui Kelala,

și în cele din urmă se aventurază singur în infern, înfrînd speranța — despartă — că, prin peșteră, simeu sînt inocentă simulată, va cuceri supremul bun: ovăzul! Interesant e că și Sudtu, cu încapățînarea lui obscură, cedează, cu înțepătura de patron.

Soluția o bănuim, nu? Nici unul dintre negustori, avocați sau orice altă notabilitate nu se va înfrupta din ovăzul „zeului”, iar soarta tranzației, același va depune în mîinile unui al treilea, ivit surprinzător. Dacă prima întoale se adeverește, următoarea nu se confirmă. Minat de încrederea, nu în cinștea, ci în teama prostecă a lui Grigore, de puterea lui Kelala, acesta remite în ultima clipă neisprăvîtuții hîrtiele „de aur”. Totodată, îl promite drept recompensă mașina după care Grigore țineja atî și pe care avea s-o achite în rate. Gobeșcul dobrogean se se dezmetite nici în țara morții! Crede-mă însă că acest deznoșdmăt a fost dictat numai de finalul întemețat al cărții. Înfrînd adevărul, Sudtu se năpustește asupra lui Grigore și-l omoară. De ce a procedat astfel autorul? Numai pentru a ne preveni asupra seriozității sinistre a farselor pe care au jucat-o înalțea noastră respingătorii săi concepușii și de a evidenția astfel caracterul funest al „ochiului-dracului” al goanei după bogăție? Probabil. A-tunci era dator să pregătească concluzia prin mijloace corespunzătoare, conștente. E drept că înfășurarea sumbră, pătată cu sînge, a carierei lui Sotir Kelala, care și-a clădit situația pe ruina morii lui Ibrahim, fostul a-sociat devenit un biet cerșetor demont, prevestește această eventualitate. Legătura dintre o întimplare și alta, dă naștere unei unei morale melodramatice, lefne, după care banul agonizat prin fraudă sau crimă nenorocită e al puțin pe cel ce și-l însușește cu aceleași metode ca Sudtu. Mai ex stă un episod cu menirea de a anunța încheierea de crete vorbim. E vorba de sinuciderea contabilului Pantellom, sub amenințarea avocațului Trigoiu de a-l denunța ca trădător al secretelor stăpînului. Evenimentul, amintind de cazul case-

rului Anghelache al lui Caragiale, este tratat cu atare.

Lipsurile nu se limitează la aceste observații. Îndepărtînd pasaje de prisos din cuprinsul unor scene, mici episoade care lasă nedesăvîrșită o intenție, nerelevată o trăsătură nouă a vreunui personaj (de ex. monologul d-ului Luca, primele peregrinări la București ale lui Grigore), înălturînd momente repetate chiar în formă, insistențe asupra unor efecte comice și apucături ale eroilor care, în loc să intensifice poia de ris, o taie și agasează cîltitor, Corneliu Leu ar fi avut în față o desfășurare mai clară și mai captivantă a intrigii, un text organizat după legile economiei artistice. Într-un cadru aerat, actorii pieșei s-ar fi mișcat mai liber. Dacă cel mai rezistent element al romanului îl formează lupta comică de tipul gogolian al negustorilor în jurul unei fițușii, și fizionomiile parțicipanților sînt reușite. Grupul cel mai prezent, vreau să zic mai gălăgios, mai ațer, pînă care Cosiglian, Calcan și chiar cel cu funcții secundare ca Iorgu Kelala sau de figuratie ca Omer D. Marin sînt izbitoare prin mimica lor variată, aci dezordonată, nerovnoasă, aci concentrată și agresivă sau numai insinuantă. Poate că doar avocațul demagog și șantaș Trifoi și chibaburii Corcitu se aproprie pe tare de șablon. Fără să fie adicte, nuan țe, — scriitorul cultivă, cum am spus, șarja — chipurile evidențiază talentul de portretist, mai exact de caricaturist. Corneliu Leu trasează contururile cu creionul gros și toarnă culorile cele mai intense, pitătoare chiar, dar abundente, o plăcere neretînită dar mai totdeauna fericit, caracterizînd țipuri, dacă nu individualități complexe. Ca urmare însă a procedului de a-și înfrucece capitele prin portretele personalelor respective înțelesit fișe biografice și evocînd momente din viața lor anterioară povestirilor, le-a rupt de cursul propriu zis al acestora. Nu e un mare curșer, totuși, pentru noi, ele rămîn în „rațuță”, suspendate ne pe-trete.

După cum ne vestește în epilog, Corneliu Leu a pregărit eroii viitorului lui volum, în persoana lui Traian și a Mariei Sudtu. Traian, nepotul comisionarului Grigore, e un eucș destituit, energie, dornic de carte și de o atmosferă mai curată. Nedespriș din adolescență, o iubește pe Maria cu amestec de îndrăzneală, orgoliu naly și timiditate caracteristică. Sînt de menționat prima întîlnire la stîrșitul cinei și plimbarea mină în mină prin panair, — pentru autenticul lor. Nu înțelegem însă de ce, alî de repede și aproape total, hăcăul se transformă într-un simpatizant al mișcării ilegale dă rîndurile muncitorimii și mai ales cum militează acolo forțele noului. Contate și expediate sînt și relațiile dintre reformiștii și mase. Paginile citate ilustrează raporturile dintre hăcăul și îndrumătorul lui, Panaiș, sînt convenționale și pripite. Tot așa nu are o solidaritate organică cu restul cărții tot acest al doilea plan conceput ca un contrast luminos față de primul. În măsura în care există, legătura e trasă de păr. Aflăm că de nenorocirea de la depozitul de cale ferată, cu pri-tejul căreia au pierit cîțiva muncitori, este responsabil Kelala, ca proprietar al cuptoarelor de cărămîi. La fel, angajarea Mariei în casa lui Kelala, și deci îndepărtarea ei, probabil temporară, de țiră s-ar datorea, fie și indirect, țarșii caracalței. E totuși prea mult.

Reeditarea „Jurnalului de călătorie în China” al lui Milescu, oferă cititorului actual un nou prilej de a-și da seama de marile valori ale trecutului nostru. Munca pînă de trigăla a Îngrijitorului ediției, tovărășii Corneliu Bărbulescu, și a responsabilii de carte Domnica Stoicescu, au dus la editarea în condiții bune a unei lucrări de real interes.

Studiul care înșește ediția este menit să dea cititorilor informații asupra lui Nicolae Milescu și a activității sale. El se bazează pe un material bibliografic bogat, dar care fără îndoială, ar fi putut fi mai mult. De altfel, erodem că ar fi fost utile ca în cuprinsul prezentei bibliografice să critică a materialului bibliografic prioritar la Milescu. Aceasta era un alt mai necesar, cu cit materialului bibliografic este destul de vast și, mai ales, contradictoriu.

Mitu Grosu

O monografie despre Ștefan Luchian

Zilele acestea, Editura de Stat pentru literatură și artă a scos de sub tipar monografia „Ștefan Luchian” de Ionel Jianu și Petru Comanescu. Apărută în format mare, monografia cuprinde un cuvînt înainte și următoarele capitole: viața și opera artistului, despre măestria lui Ștefan Luchian, note, cronologie, biografie, catalogul operii lui Ștefan Luchian. Volumul include 171 reproduceri și 20 de planșe în culori din opera marelui artist. Prezentarea grafică: Ida Marcus și Sergiu Sandulovici. Monografia „Ștefan Luchian” a apărut într-un tiraj de 5000 exemplare.

Mihail Petroveanu

75 de ani de la nașterea lui Panait Cerna

Poeziile lui Mihai Eminescu în limba slovacă

TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE

A ajuns aproape banală constatarea faptul că o nouă lectură a operii unui scriitor adesea...

unora și prin cuvintele, deosebite, rostite sau scrise în diferite prilejuri, dar mai ales prin atitudinea literară simțită...

niciodată marele efect dureror care l-a avut moartea lui asupra lui Cerna. Timp de două-trei ceasuri n-am putut să povestim nimic împreună...

zitat cu ocazia aniversării. Dintre poezii române l-a impresionat pe Krasko mai ales poezia lui Mihai Eminescu. A tradus din lirica eminesciană...

cietate apelează la trecut pentru a-și rezolva problemele proprii, pentru a-și ușura mersul înainte.

poată trăi liber și să-și dezvolte toate capacitățile creatoare? Oare nu apare un nou umanism atunci...

noastre: lupta omului pentru totala și definitivă eliberare economică și socială.

Cerna, încă înainte de a-l apare volumul, a fost înfrățit cu căldură de convorbirilor, că și preluau poezii destul de multe, oferindu-i pagini revistei pentru lucrări în contrast...

frumoașă însușire a sufletului omeneș și ca scop final al existenței noastre. Dar iubirea lui Cerna nu e sentiment egoist, meschin...

Cerna rămâne totuși un poet cu suflet mare, încercând să se desăvîrșească și să se realizeze în formule de artă superioare.

Eliberarea Slovaciei și constituirea Cehoslovaciei în anul 1918, îl scoate însă din viața tăcută a orașului de provincie pe sfîșos poet...

Asadar, între tradiție și inovație nu numai că nu există ruptură, ci ultima fără prima nu este posibilă.

NOUL PREZIDIU ales de Adunarea generală a Uniunii Scriitorilor Maghiari (adunarea a început la 17 septembrie) și-a ales noul birou de conducere...

Agenda internațională



Valeriu Ripeanu

Dr. Sinda Huskova

O CRITICĂ A CRITICII ȘI A ISTORIEI LITERARE

Sub titlul „Pentru o elaborare aprofundată a istoriei literaturii sovietice”, revista „Kommunist” nr. 12 din august 1956 a publicat un articol...

chiar al celor mai proeminenți scriitori sovietici, întrucât culegele opera lor, tipărite în ultimii ani, nu erau complete, așa că cercetătorii...

plumul judecării acestuia unilateral: „Logica raționamentului lor (a inamicilor realismului socialist - n.n.) este uimitor de rectilinie...

„IDEI ȘI DOGME”

Se știe că, în ultimul timp, în țările de democrație populară s-au purtat numeroase discuții în jurul problemelor actuale ale literaturii.

Atât de dragă scriitorilor întrebări au dat la ultima întrebare răspunsuri diametral opuse, Peter Hacks este de părere că, o dată ce a ridicat o problemă, scriitorul trebuie să-și dea răspuns. Necunoscut soluția, scriitorul nici nu va ridica vreo problemă

CARNET SOVIETIC

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

Referindu-se la problemele realismului socialist, articolul din „Kommunist” subliniază (cităm, în plus, față de relatarea din „Contemporanul”) că: evident, realismul socialist nu impune cituși de puțin scriitorilor ce erol să zugrăvească, ce teme, ce genuri, ce forme artistice să și alege.

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

„Intrucit problemele dezbătute de acest articol — analizate cu atenție și exemplificate bogat — nu se rezumă la cele câteva paragrafe din darea de seamă publicată de „Contemporanul”, vom face unele completări.

„Parc' auzea în vinturi chemarea celui drag.
S-a prăbușit deodată în pulbere, la prag!
Vreau să duc la Zidul Mare, să-l aflu, via sau mort.
Vreau oricum să-mi văd credința ce-l-a purtat!
Și tremuram pînă în grîji, și nu vroam
Nici nu puteam, iubito, din drum să te oprim!
Al grîji: ocolesc ruini și temple vechi.
Pe unde duhuri rele răzbat perechi-perechi!
Nu înnopta la hanuri, ci să le dai ocol!
Mai bine dormi afară, în glod, pe cîmpul gol.
Cînd te apucă ploaia și surmurele furtun,
Tu cu umbrela bate la porți de oameni buni!
„Așa vei face!” spus-a sărmana Min Tsi-an-nin,
Adînc cutremurată de un cumplit suspin.
Și a pornit, Părinții ca de un frig s-au strîns,
Lă se rupeau, în urmă-i, masele, de plîns.
Și ia-o: îmbrăcată într-un cernit veșmînt
Nu mai vedea, sărmana, nici cer și nici pămînt.
Mergea spre Zidul Mare, cu pașii rari și grei,
Să ducă strale calde pentru bărbatul ei!
I se-nclăștase gura într-un cumplit suspin.
Nu-avea pe cale prieteni, nici car, nici palanchin.
O repezea doar vîntul adesea, crunt gemînd,
Și pe la mușii și deaurii ea se făcea mergînd.
Tuna ades în ceruri, într-un groază ecou.
Și ia-o la colăcea cea mare, la Su-Ciou,
Scîldată în splendoarea altor frumuseși!
Și ea mergea-n tăcerea adîncii ei tristeți,
Către Hu-Shu, ducîndu-și povara grelei sorți.
— „Oprește-te, strigat-au străjerii de la porți.
Vrem bani, nenorocito, să bem! Hai, scoate bani!
Hai, toarnă-ne pe acurii măcar un pumn de lan!
Altfel nu treci pe-aicea!”

„Ea l-a rugat frumos,
În loc de bani să-i leze veșmîntul călduros.
Și-au izbucnit străjerii în hohote, smulgînd
Veșmîntul cald. Deodată s-a auzit tînd
Un glas din turn: „Ce cauți, străino, la Su-Ciou?
Ce vînt fără-nținare pe-aci te abîtu?”
Și a răspuns: „Măimare peste străjeri!”
Din jara ce se cheamă de veacuri, Ho-Tin
Și-mi lăcușea neamul, de veacuri, la Su-Ciang.
Depart, peste Fluviul Albastru, Yang-Tse-Kiang!
De mult, la Zidul Mare, spre Nord, mi-am dus,
Și am pornit să-l caut. Un zeu în vis mi-a spus
C-ar fi murit, și umbli, și vînturi mă împing,
Spre zidul ce-l ridică cumplit Shu-Han-Ting!
Hal, lasă-mă, maimare peste străjeri, să-jung,
Mai repede, căci drumul e-alt de greu și lung...
Și a răspuns din turnul, maimarele: „Te las,
De-mi vei cînta Naturală Ridică-ți linul glas.
Și cîntă! Și-vei, oare, tu, suflule sărman,
Ce flori răsar în fara aceeaș, peste an?
Ea și-a înfrînt tristețea. Ca de un frig s-a strîns,
Și-a izbucnit deodată în hohote de plîns.
Spre lurn, leșese luna prin norii alergînd.
Stăteau tăcuti străjerii și ea cînta plîngînd:
„În luna-nții, răsare Mei-Hoa, cînd vechiul an
Se prăbușe-n gonguri de bronz și porțelan,
Și se prelinge-n haos ecou după ecou.
Cînd bate plin de glori în gonguri. Anul nou!
Atunci răsare floarea Mei-Hoa! Și nu-l cămin
Fără de frunzi plecate spre ceștile de vin,
Și fără veselie! Doar eu prin lume trec
Și singură mă vîntur și singură petrec!
Și-apoi, cînd luna doua s-arată, în cîmp
Se-mbracă pînă și sălci în mantii străvezii,
Și inverzește larba. Și ploaia cade-n pînă,
Și plîng cu lacrimi roșii cașii prin grădini.
O, plînge-mă, căci visul mi-l dus, și mi-l ucis.
O, plînge-mă, tu Hoare ușoară de cald,
Că-s singură pe lume și rălacec pe-aci!
Și vin în luna treia perechi de rînduieci.”



Și cîrpișe prin soare, meru perechi-perechi,
S-a singură în umbra tristeții mele vechi!
Și piericîi pe vale deodată înfloresc,
Doar eu spre Zidul Mare prin ceruri rătăcesc,
Tot singură! Cînd luna a patra vine iar,
Din trandafirii ies noaptea petale de cleștar.
Și eu mă sting în umbra tristeții ce-mi-o port.
Căci nu știu de mi-omul, departe, viu sau mort...
Cînd vine luna cincea, grădinile se coc,
Și rodiile pline au mari culori de foc.
O boltă pare cerul, cu aurii piloni.
A-unci plutesc pe fluviu corăbii cu dragoni,
Și curg mulțimi de oameni, cîntînd, în nalt elan,
Spunîndu-și fericea, în zău DUAN-YAN!
Pe lumea asta toată e cîntecul aștin,
Dar eu și-n zău asta tot singură rîmîn!
Cînd în a șasea lună par totuși vîpăi,
Îmi amintesc eu jale iubirea cea dintîi,
Și ea din urmă. Oare ce zeu barbar a scris,
Că fericea noastră să piară ca un vis,
Iubitul meu? Văd iarăși cum străjile te-mping
Spre zidul ce-l ridică nebunul Shu-Han-Ting.
În Nordul plin de umbră, cînd bate-n gonguri rar,
A șaptea lună, cerul e-o mare de cleștar.
Și neste ape line ca somnul, trec așa.
Parfumiurile grele din floarea Mei-Hoa!
Atunci s-aud jîntării ca ploaia fișînd!
O, zeilor! Pe omul pierdut îl văd pierînd
Supt de jîntării! Și sulții și bite îl împing,
La zidul ce-l ridică nebunul Shu-Han-Ting!
Veniiți, jîntării, în noaptea, căci am un singe greu;
Ca să-mi cruțați bărbatul, să-mi sugheți trupul meu!
Și vine luna opta, cînd scorișoara, lin,
Însirî prin grădini și-ruguri de rubin,
Cînd raju ca frumoașă, sălbateca Yen-Yan,
E tristă ca și mine, că-i singură. Ce an
A răsănat în gonguri, de-l singură atunci!
O, ascultați cum strigă pe rîuri și pe lunc,
Chemîndu-și iar la cuibul perechea din vînt!
Sînt singură ca trista Yen-Yan, pe-acest pămînt...
A noua lună, ia-o! Ard mușii la Apus!
Sărmana crizantemă, la gardul de bambus,
Înfruntă bruma toamnei! O, dacă te-aș găsi,
Am bea, pe mușii, departe, o ceașcă de CIN-Y,
Și-am asculta cum noaptea bat vînturile-n larg.
Cum valurile mării de fărîmuri vechi se sparg...
Hal, vino, părăsește-l pe oamenii cei crunți,
Că-s singură pe lume, urc singură pe mușii,
Și vine luna zecea, cînd vîntul fioros
Frîmîntă-n valea neagră un trestîș pletos,
Și eu alerg în noaptea prin vînturi, și te strig,
Iar tu la Zidul Mare vei fi pierit de vezi!
Iubitul meu, alita cum rabi și nu mă vezi?
A unsprezecea lună e albă de zăpezi,
Și geme-n valea neagră un trestîș pletos.
Și duc spre Zidul Mare veșmînt mai călduros,
O, străji! Dar poate frigul de mult l-o fi ucis...
În luna cea din urmă, parfumiurile de narcis
Se-mprăștie, în case. Părinții stau și plîng,
Un junghi de foc mă arde cumplit, sub sinul stîng...”

Așa cîntase fata ale Naturii vrăji.
S-a-nclăștat la față maimarele pe străji.
Și a gemut de jale. Străjerii stau. Și stau.
De fapt lor urîță acum se rușinau,
Că au luat veșmîntul sărmanei, pentru bani,
Că au cerut sărmanei măcar un pumn de lan!...
Bătea peste cetate aripa negrii morții...
Ca jale petrecută, ea a trecut prin porți,
Către Uan-Tin. Și ia-o pe urmă la Shi-Tang.

MIN TSIAN-NIN

porneste spre Marele Zid...



Și la U-Shi. Și ia-o curînd la Cio-Djun-Hang,
Și Lo-She. Îndată era pe la Hun-Lin,
Pe la Ting-Jen, departe în alt pămînt străin.
Cum poposea o noapte, pornea la drum din nou.
Și-asa ajuns-a lași departe, la Ciang-Djou,
Și-acum îl erau pașii din ce în ce mai grei...
Se minuna oricine de frumusețea ei,
Se minuna oricine în cale, zi cu zi,
Căci semăna cu fata din ceruri. Shi-E-ni,
Parcă era trimisa frumoaselor zeiței,
Avakitesvara! Și străbatea cetăți.
Și înnopta prin temple. Și vînturi o împung,
Minînd-o, repezînd-o, mereu spre Zidul Lung.
Mușca sălbatec frigul din trupul ei plîpînd.
Ca lucrul lacom. Însă mergea mereu plîngînd,
Așa cum se pornise, de mult, de la Su-Ciang...
Și ia-o într-o seară la Fluviul Yang-Tse-Kiang.
La fluviu ce se pierde pînă adînc în zărl.
La fluviul larg și sumbru ca largul unei mării...
Solemn curgea pînă, cu valuri reci, de fier,
Pe malul pînă, în prunduri, și l-a închinat,
Și se umbla stînga, în prunduri, în cer,
Pe malul stînga, în prunduri, ea s-a oprit, s-a strîns,
Și-a izbucnit deodată în hohote de plîns.
Striga spre Nordul negru, striga: „O, cum să trec?
O să mă zvîrl în fluviul acesta, să mă-nec,
Pe veci în lumea umbrei din funduri să mă-nchid.
Căci nu mai pot ajunge la blestematul zid!...
Treceau pe dinaintea-i, solemne, val cu val.
Și s-a desprins deodată o luntre de la mal.
Și o mina spre dînsa un moșnegut pescar:
„Frumoașo, nu mai plînge, la fluviu, în zadar!
Cît al întoarce palma, cît jîne un ecou.
Te vei afla dîncolo, pe mal, la Gua-Djou...
A stat din plîns frumoașo cînd l-a văzut venînd.
S-a luminat la față ca luna răsărînd.
Și mai apoi, dîncolo, pe mal, a-ngenunchiat,
În fața lui, în prunduri, și l-a închinat,
De patru ori. Și iarăși vîntoase o împing,
Spre zidul ce-l ridică sîmîntul Shu-Han-Ting.
La Nord, în umbră, ia-o curînd pe la Ye-Yang,
La Shao-Po, departe. Apoi pe la Uan-Tang,
La Cio-Le. Și astfel plîngea ori încotro
Mergea, spre Zidul Mare.

La fluviul Hoang-Ho,
A împietrit în fața grozavului dușman...
Și sumbru era fluviul, și lat cît un ocean.
Și se urcau în spume puhoarele la cer.
„Vai mie, ze! Aicea mi-l hărăzit să pier!”
Și sta, și sta, la Fluviul cel Galben, și bocea...
Ca dintr-un vis, o luntre curînd se arăta.
Și-o pescăria: „Spune-mi, frumoașo, încotro?
De ce bocești atîta, la fluviul Hoang-Ho?
O ce răstîrîl cumplit, ce vînturi te împing?”
„Mă duc, mă duc spre zidul durat de Shu-Han-Ting,
Căci mi-au luat bărbatul! Și color-n Nord e frig!
Și umbli pe la fluviu și pe la fluviu, și-l strig...
Răspunde pescăria: „Cît al ofta odă!
Te vei afla dîncolo, pe malul depărtat!
Adevărat că fluviul e lat ca un ocean.
Dar e doar pîn-la gîznează adînc! Eu, an de an,

Îl trec, fără de luntre! Mi-i bine cunoscut,
Și cît al bea o ceașcă de ceai, l-am și trecut,
De mi te urci în cîrcă... Ea ochii și-a închis,
I s-a sult în cîrcă, și parcă într-un vis,
Curînd era dîncolo, în zărl, pe alt pămînt!
Pierise pescăria, în vijih de vînt,
Spre cerul jos și sumbru... Ea în genunchi pedea.
Și nu-i venea a crede că-n față se afla
Chiar Zidul Mare! Neguri văzduhul îl încare...

Și a flănt deodată spre zid, ca dintr-un arc!
Da, se afla la jîntă ajunsă, în sfîrșit!
Abia grăia! Priviți-o ce tare l-a slăbit
Obrazul tînar! Ochii în pleoace scufundat!
Abia-l lăucea! Umblase doar al nenorocit!
De foame, cîngătoare și-a strîns-o ani la rînd.
O înghețase genul, năprasnic, pierînd!
Prin înghețate gloduri descuși cît a mers...
Și gheața de pe față de cîte ori și-a sters,
Prin viscole... La praguri de hanuri n-a bătut,
Cî a dormit prin cîmpuri, prin spîni pustii, în luj
Îi odihnie limpa. Prin scorburi, văgăuni,
Temîndu-se de duhuri, optise rugăcuni,
O îngrozise vîlșea și tigrul, prin pustii,
Și hoții, înfruntase lurtuni și vijelii,
Mergînd tot înainte, spre Zid. S-a speriat
De foșnele teribii. Pe stralul înghețat
Vărsase cîte lacrimi! Sandalele cu flori
De mult le aruncase. Și-a tot pornit, în zori,
Cînd auriza cocoul. Era ca apa-n vad,
O ramură de aur cu frunzele de jad,
Cînd a pornit de-acasă! Acuma, în sfîrșit,
Era la Zidul Mare, ajunsă! L-a privit
Cu groază! Îl unese un iscusit petrar
Cu-o blestemată zeamă, fierbînd orez și var!
Venea prin mușii, prin șesuri, din marginea de ocean,
Ca un balaur vînt, și gros de zece cîni!
Cine-asezase platră, aicea bloc cu bloc,
Legată cu aramă topită? În ce foc
Topiseră arama? Și turnuri pîn-la cer
Se înălțau, zidite numai din bronz și fier...
În darn, ciobani din Gobi mereu spre Sud se-mping!
Era puternic zidul durat de Shu-Han-Ting,
Și era lung cît lumea, cum altul n-o mai fi,
Precum vîlșase hanul de zece mil de li...
Ca un cumplit balaur din surmurele stihii,
Prin vremuri înghețate vieți și bogății,
Iar stirvurile cîte s-au așternut pe-aci
S-ar înălța cît mușii... O, ești tectorii volnic,
Pieriseră... Acasă și-acum sînt așteptați,
Părinții îl mai strigă, prin somn. Și veri, și frați,
Pieriseră. Acasă îl plîng părinții cărunți.
Ei dorm sub Zidul Mare, semeț urcînd pe mușii!

Plîngea la zid în hohot, plîngea și blestema:
„Ce mină fără mlă mi te va răbuzna,
Tu, om al meu? Văd parcă cum străjile te-mping!
Mai poate-avea iertare sîmîntul Shu-Han-Ting?
Răspunde-mi, sfîntă umbră: ești viu sau al pierit?
Căci am a-și spune-atîtea... De ești la Răskîrit,
Răspunde-mi, sfîntă umbră! Ești oare l-a Apus?”

Prieteni romîni ne întreabă adesea:
În China există piesa de teatru ca gen aparte?
Besarig, la asemenea întrebări se pot da și răspunsuri simple, de genul acestora:
În China există piesa de teatru. Pe scenele chineze se joacă și piese clasice celebre, ca și piese contemporane europene.

Asemenea răspunsuri, însă, nu spun deîntîi foarte puțin și nu pot da o imagine clară a situației teatrului chinez. Noile specii dramatice sînt totuși încă foarte tinere. Ele sînt vizionate de spectatori prea puțini, dacă ne gîndim la cele șase sute de milioane de oameni din China.

Pentru a fi introdus în situația autentică a dramaturgiei chineze, trebuie să cunoști, în primul rînd, cea formă de teatru care se bucură de cea mai largă popularitate pe întînșurile țării. Or, această formă o constituie piesele de teatru național chinez, adică teatrul tradițional.

Unii prieteni de peste hotare care au văzut cîteva piese din teatrul național chinez, poate au să spună că acestea nu sînt altceva decît opere coreografice. De pildă, cunoscutele dansuri din piesa „La răspîntie”.

Într-adevăr, în teatrul național chinez există dansuri, dar nu numai alți. „La răspîntie” — ca și lăudăm același exemplu — prezintă tablouri minunate de luptă, în care momentele scenice sînt redade coregrafic. Personajele desfășoară prin dans toată acțiunea care se petrece într-un lan singuratic, pustiu, unde, strîzî noaptea, se dezlănțuie o luptă pe viață și pe moarte.

Se distîng, în desfășurarea dansului, fine nuanțe în exprimarea sentimentelor de dragoste, de ură.

Dar teatrul nostru național nu se oprește numai la aceste forme; în piesele lui nu întodeauna se cîntă. În unele spectacole, accentul nu cade pe muzică, ci pe replici și mișcări, iar în altele nu se cîntă deloc, ci totul se desfășoară prin replici. De pildă, în „Toamna pe lîngă fluviu”, piesă într-un act jucat recent în țările occidentale, care s-a bucurat de un mare succes, există numai patru fraze cîntate, în rest totul e întemeiat pe replici.

Specificul teatrului chinez prezintă cerințe aparte, delicate, în ceea ce privește pregătirea și polivalențele artistice ale actorilor. Cine a văzut o piesă de teatru național chinez admiră deopotrivă tălentalul și vocația muzicală a actorilor, jozul de scenă, pricepera în exprimarea replicilor dramatice propriu-zise, mîstria dansului gingaș nuanțat. Un bun actor intrunește în egală măsură talentul dansatorului, artistului de operă și actorului dramatic, iar toate aceste calități contribuie la exprimarea stărilor sufletești pe cît de profunde, pe atît de delicate.

Pentru a ilustra ceva mai cuprinzător însușirile teatrului național chinez, trebuie amintit că „elementul literar” ocupă un loc important în acest teatru sau, dacă e mai potrivit spus, elementul literar este acela în care se cristalizează expresiile

colorate mijloace artistice, coregrafice și muzicale. Textul cîntat trebuie să fie realizat nu numai într-un limbaj muzical ales, limbaj ce poate fi acompaniat de orchestră, ci trebuie, din punct de vedere literar vorbind, să fie creat ca o adevărată poezie, cu imagini pline de farmec, capabile să măturăsească sentimente și momente dramatice de viață autentică.

De aceea se poate spune că, în ultimă analiză, teatrul național chinez aparține nu atît sferei muzicale, cît sferei literaturii.

Autori de piese naționale chineze n-au fost muzicieni în primul rînd, ci poezi. Dinastia Iuan (1277-1367 e.n.) reprezintă perioada în care s-a format teatrul național

nărd a dramaturgiei. Pe această bază s-a dezvoltat ulterior dramaturgia în dinastia Iuan. Pe timpul dinastiei Iuan au apărut scena și actorii și au început să fie exprimate subiecte de poezieri prin cîntecul și mișcările personajelor. Pe acest drum a pornit și se dezvoltăse dramaturgia chineză.

În timpul dinastiei Iuan s-au remarcat mult dramaturgi. Nu numai poezii și dramaturgi scriau piese bune, ci și unii actori. Între cele peste 1700 de piese de teatru păstrate pînă azi, există zece de piese scrise de actori sau de autori anonimi.

Ținînd seama de continuitatea tradiției, se poate explica vasta perspectivă deschisă tematicii complexe a teatrului național chinez. Pentru a ilustra intructivă continuitatea tradiției de dezvoltare a formelor teatrului, precum și mesajul artistic transmis secol de secol de teatru chinez diferitelor epoci în desfășurarea lor, ne vom folosi de exemplul piesei „Cupa răsturnată”, cea mai cunoscută operă chineză clasică (prelucrată pentru scenă, în ultimii ani, în U.R.S.S.).

Această piesă își are izvoarele în romanul din dinastia Tang numit „Viața fetei Iuan”. La începuturi, piesa a fost interpretată de posesorii aceluiași frații de muzică; ulterior, Huan Tse-Ju, autor dramatic din dinastia Iuan, a prelucrat-o în gen de operă. De-a lungul secolului a suferit numeroase modificări și piesa se joacă și astăzi.

În prima perioadă a războiului anti-japonez, o seamă de dramaturgi chinezi au încercat să îndemne la luptă orașele și satele cu ajutorul pieselor de teatru, scrise într-o formă nouă dramatică, modernă, însă această specie nouă nu s-a putut impune cu mare succes în rîndurile populare, fiind mai puțin cunoscută. După ce a apărut articolul tovarășului Moo Tze-dun „Cuvîntare roșită la sezoanele artistice-literare din lan-an”, tinerii autori dramatici au început să scrie pentru a se bucura de o dezvoltată popularitate trebuie să recurgă la folosirea creatoare a formelor teatrului tradițional național chinez și să creeze o specie care să ogîndească viața în noua epocă de luptă pentru eliberare. Rezultatele n-au întîrziat să vină; piesele create, fiind seama de izvoarele și formele dramatice tradiționale, au reușit să aibă succes la sate și în rîndurile armatei populare.

Teatrul național chinez s-a născut și se naște din jolod și este sîmînt al autorilor dramatici, cît și de actori. În zilele noastre, teatrul a căpătat o dezvoltare intensă. Localitățile mai importante au propriile lor teatre. Opera clasică chineză s-a răspîndit în toată țara.

Fără îndoială că noile specii dramatice chineze, ca și opera nouă, sînt sprîngîte în dezvoltarea lor, iar, pe de altă parte, teatrul național chinez nu va suferi din această pricină, avînd la rîndul lui perspective mari de înflorire.

Teatrul chinez contemporan

Articol scris pentru „GAZETA LITERARĂ”

nal și fotodată epoca în care a atins culmea. În istoria literară chineză, dramaturgia din timpul dinastiei Iuan ocupă un loc foarte important și formează, împreună cu poezia din dinastia Tang (618-908 e.n.), cu romanele din dinastiile Ming (1368-1699 e.n.) și Tsing (1699-1910 e.n.), elita literaturii clasice chineze de care cercetătorii literari în seama în mod deosebit.

Într-un cuvînt, teatrul național chinez nu este pur și simplu operă, operă, dramă, piesă coregrafică, ci o artă sintetică în care se înfîlșec muzica, dansul, pentru a da strălucire expresiei literare. E locmai specificul teatrului chinez. Un asemenea teatru are propria lui istorie de formare și diferă de opera și opereta europeană. Teatrul chinez are o istorie de dezvoltare milenară. Încă din epoca lui Confucius a existat un actor celebru ca lumină, iar în dinastia Tang, cînd muzica atînsese expresii mature, mulți poezii remarcabili, cum sînt Li Tai-pe (701-762), Pei Ciu-i (772-866 e.n.), au scris poezii menite să fie spuse cu acompaniament muzical. În această ordine de idei amintim că marele poet Su Tung-pu (1036-1101 e.n.) a fost un maestru în crearea poeziilor „muzicale”. În epoca apăsătoare a scrierilor pentru cîntăreși poezii epice care evocau furturile împărării dramatice. Se poate spune că atunci a fost perioada embrio-

Sau pentru todeuna din lume mi te-ai dus...
Aș întreba de oameni, dar sint atît de mulți...
O, iată în năprazna cuvintelor ierni, descuși.
Folind ca furnicari... Și bolovani împing...
O, blestemat să fie, de-a pururi, Shu-Han-Ting...
Și cum bocea, deodată a dormit. În vis
I s-a ivit bărbatul: „Ci, afă! M-au ucis
Prin muncă blestemată, aici cum am ajuns!
Și trupul meu se află aici, sub zid, ascuns;
Deasupra lui, zidit-au un turn!” Ea s-a trezit
Și către Zidul Mare s-a-nclăștat: „Blestem cumplit
Și cădă peste hanul cel mare, Shu-Han-Ting!
Aș vrea să văd cum noaptea de uragan se-mping,
Cum carele furtunii trec prin văzduh tînd,
Cutremurînd pămîntul și turnul dărîmînd!
Și iată că văzduhul puterile și-a strîns...
Urlau nebune vînturi în hohote de plîns.
O negură ca moartea cădea peste pămînt,
Parcă strigau și morții pe glasuri mari de vînt.
S-a zvîrcolit în haos și peștele U-Oi.
A tremurat pămîntul ca-n ceasul de apoi.
Și se vedea în noaptea cum zările se-nchid.
S-a despicat în două îngrozitorul zid.
Și zidul nalt și turnul s-au prăbușit deodată...
S-a îngrozit femeia: în negre căscături
Vedea schelete albe, vedea îngrîși guri,
Vedea schelete albe, cu pumnii strînși zăcînd.
Și ea murea de jale și învia gemînd.
Și-a cunoscut bărbatul: doar oase, albe, vechi...
S-a prăbușit, pe oase: „Îmi stăruie-n urechi
Și-acuma, jurămînt făcînd! Măcar un an
Să fi dormit alături, pe pene de YEN-YAN,
Să ascultăm cum larba răsare din pămînt,
Cum cîntă la fereastră al primăverii vînt...
Venit-am de la Fluviul Albastru, Yan-Tse-Kiang,
Cu-mbrăcăminte caldă, iubitul meu Tsi-Leang!
M-a speriat șacalul și hiena, tigrii crunți,
Am străbătut și fluviu sălbatic, și mușii,
Și am ajuns! Pornit-am ușoară ca un ram.
Tu putezeai sub piatră în timp ce eu veneam...
Mai poate-avea iertare nebunul Shu-Han-Ting,
Ei, ucigașul? Spune-mi... Din Gobi se împing
Pleoaze neamuri negre. Lor apuca de gîl,
Pe cel urit în ceruri și pe pămînt urit!
Gemea la zid și ochii îi fulgerau, cumplit!
Și-l auzeau blestemul străjerii îngrozii.
S-au repezit. Blestemul luna adînc prin cer.
S-au repezit străjerii și au legat-o-n fier.
Pumni grei o-mping cu silă și sulhe o-mping.
S-a arătat deodată sîmîntul Shu-Han-Ting.
Din jolod: „Femeie, eu sint străjin pe vreme!
Cum de-ai avut curajul grozav, să mă blestemi?”
Crunt o privea sîmîntul! Și-a tresărit deodată...
Vedea o zeltate sau poate a visat?
Domnea de vreme lungă, pînă-n deșerturi reci,
Și-avea-n pavilioane hanjice șaptezeci,
Frumoașe cum e luna în răsăritul ei,
Avea-n pavilioane alături de femei,
Dar nu mai pomenise un chip mai blînd, mai lîn...
Și sta ca împietrită frumoașo Min-Tsi-an-nin!
Și-a glăsuț sîmîntul, către străjeri: „Va fi
Intîia-ntr-oale, de m-o putea iubi!
S-a-leagă. Între moarte și sceptor! Spune-mi, vrei,
Să fi hanjă mindră peste supușii mei?”
Ea s-a gîndit o vreme, adînc. A chibzuit.
Și într-un gînd de aur deodată a zîmbit:
„Mărite han, să fie așa cum vei vro,
De faci mormînt de piatră, pe-un loc de zece li
Pentru Tsi-Leang; și dacă vei vrea, mărite han,
Lîngă mormînt să fie un pod de zece djan, 3)
Apoi să mergi cu wangii grozavelor puteri.
Și-n fața lor, la groapă, iertarea să l-o ceri...
Curînd, a dat poruncă rîzînd, sîmîntul han,
Mormînt să se ridice și-un pod de zece djan!
Și astfel, la o vreme, cutregul lui alai,
În sunete de gonguri pășea semet. Pe cal
Veneau oștenii. Wangii, pe elefanți măreți,
Luceau smaragde. Geana frumoaselor dimineți
Se deschidea. Și hanul gîndea: „Cum să mă-nchin
Acestui om?” Pe gînduri seada sub palanchin.
Și-a coborît: „Mai bine sfîrșesc acum în streang!”
I se-nălța în față mormîntul lui Tsi-Leang...
„De nu mă-nchin, și dacă iertarea nu l-o cer,
O pierd pe Ea!” O vreme, cu ochii către cer,
A stat. Apoi privi-a spre mușii cît giganți...
Și-a glăsuț spre wangii sulți pe elefanți:
„Eu, hanul lumii lată, eu, hanul Shu-Han-Ting,
Șfios această piatră, cu fruntea o atîng,
Și-mi cer iertare de la neînsemnatul wang,
Adu de pe la Fluviul Albastru, Yang-Tse-Kiang,
Și mort aici! Să știe o lume și-un pămînt,
Că Shu-Han-Ting se jîne și astîz de cuvînt!”
Văia în grindeni stîșne al gongurilor son.
Și și-a plecat deodată statura de dragon.
Și a aprins tîmie. Și a turnat trei cești
De vin, pe piatra rece... Văd oamenii acești,
Frumoașo, vede astăzi o lume și-un pămînt.
Că Shu-Han-Ting își jîne înaltul lui cuvînt!
Hal, vino, ești aleasa celui mai mindr han!”
Ea sta privind, pe podul înalt de zece djan.
Și l-a răspuns. Tăcuse al gongurilor son.
„Ascultă bine, fiară cu suflet de dragon!
Ascultă cum din Gobi ciobanii se împing,
Să-ți sfîșie gramuzal, o, lacom Shu-Han-Ting,
O, fiară, ce tot sameni, de ani, neferticri!
Au să te prîndă-n funii pletoasele ostii
Și o să-ți lai răspăta grozavă, la butuc!
Și parcă văd ciobanii în funii cum te duc,
Către satir! În cloacă de sînge o să piei!
Și îndrăznești a spune că te cobori din zel,
Tu, inimă de tigrul Mulțimi ai micînat,
La zid! Pămîntul, lumea, adînc s-a-nlăncat,
De-a ta urgle. Lacrimi al semînat pe gîli.
Trec corbi pe cîmpuri albe prin iernile țîrzi.
N-am să te iert de-a pururi! Și-n ceruri am să strig.
Că mi-ai ucis bărbatul!”

Un vînt grozav, un frig
A coborît deodată. Holbat sta cruntul han...
Și cum ședea pe podul înalt de zece djan,
Ea s-a zvîrcit deodată peste mormînt. Așa
S-a stîns nefețica. Un vînt grozav bătea.
Și doarme ea și astăzi lîngă sărmanul wang
Adu de pe la Fluviul Albastru, Yang-Tse-Kiang...

Traducere din limba chineză de
Li Mu
și
Eusebiu Camilar

Fragment din „Legenda Marelui Zid și a fetei Min Tsi-an-nin”, veche de peste 2500 de ani.

- 1) Cian = aproximativ trei metri
- 2) Li = 500 metri
- 3) Djan = 3 metri



Redactor-șef: Zaharia Stancu. Colegiul redacțional: Mihai Beniuc, Marcel Broșlașu, Eusebiu Camilar, Paul Georgescu (redactor-șef adjunct), Eugen Jbeleanu, George Macoveșcu, Ion Mihăileanu, Veronica Porumbacu, Cicerone Theodorescu, Ion Vitner.